

РОЛЬ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ГІСТОЛОГІЯ З ОСНОВАМИ ЕМБРІОЛОГІЇ» У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ БІОЛОГІВ

Т.В. Дерев'янку

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Освітня компонента «Гістологія з основами ембріології» є одним із важливих структурних елементів у системі підготовки фахівців у галузі знань 09 Біологія, яка спрямована на формування фахових компетентностей здобувачів вищої освіти необхідних для роботи за відповідним профілем на основі глибокого розуміння структури, функцій біологічних систем на клітинному, тканинному, організменому рівнях. Відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Біологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 091 Біологія та біохімія галузі знань 09 Біологія навчальна дисципліна «Гістологія з основами ембріології» вивчається на другому півріччі першого року (за навчальним планом 2023 р.) або другому році (за навчальним планом 2022 р.) навчання в Полтавському національному педагогічному університеті (ПНПУ) та забезпечує набуття здобувачами освіти інтегральних, загальних і фахових компетентностей.

З метою високоякісної підготовки фахівців на кафедрі біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації ПНПУ викладачі розробили навчально-методичний контент дисципліни «Гістологія з основами ембріології», який включає такі складові: навчальну програму, робочу програму, силабус навчальної дисципліни, методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті, методичні розробки лекцій, питання та завдання до підсумкового модульного контролю та ін. [1].

Вивчення дисципліни «Гістологія з основами ембріології» нерозривно пов'язане з використанням знань і вмінь, отриманих здобувачами освіти на першому курсі навчання при вивченні дисциплін із циклів професійної («Загальна цитологія», «Зоологія безхребетних») підготовки. У здобувачів освіти вже на початкових курсах повинно бути сформоване переконання, що освітня компонента закладає фундамент теоретичних знань для становлення майбутнього фахівця-біолога і в подальшому дозволить зрозуміти інші дисципліни біологічного спрямування («Анатомія людини», «Фізіологія людини і тварин», «Зоологія хребетних» та ін.).

Процес активізації навчання вимагає спільної діяльності стейкхолдерів освітнього процесу, застосування різноманітних засобів, форм, системи дій, прийомів, спрямованих на розв'язання освітніх завдань. У процесі навчання дисципліни використовується широкий спектр традиційних та інноваційних методів навчання: вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж); наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація); практичні (проведення експерименту, практичних завдань); пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні; репродуктивні; метод проблемного викладу; частково-пошукові або евристичні методи;

дослідницькі методи [2]. Лекційний курс знайомить здобувачів освіти з найбільш актуальними проблемами гістології та ембріології, загалом орієнтує студентів у спеціальних тематично-теоретичних питаннях, визначає вертикальний і горизонтальний міждисциплінарний зв'язок між розділами дисципліни, подаючи їм практичну спрямованість. До кожної теми лекції розроблено мультимедійні презентації, підібрано пакет відеосюжетів, фотографій, схем, які сприяють підвищенню інтересу та мотивації навчання. Методичне наповнення освітньої компоненти спрямоване на поліпшення психолого-педагогічних відносин й сприяє формуванню у студентів здібність до самоаналізу, самооцінки щодо їх пізнавальної діяльності, мотивує здобувачів освіти до активного їх навчання в освітньо-пізнавальному просторі кафедри біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації..

Провідна роль у вивченні курсу належить лабораторним заняттям, під час яких студенти самостійно працюють з мікропрепаратами, вивчають деталі будови клітин, тканин та органів. Це надає можливість поглибити і закріпити знання, одержані на лекціях, в процесі самостійної роботи з атласами, електронними мікрофотографіями та підручниками. Зміст практичної частини визначається навчальним планом і робочою програмою дисципліни «Гістологія з основами ембріології», проте ефективність реалізації значною мірою залежить від досвіду і педагогічної майстерності викладача [1]. Залежно від тематики практичних занять викладачі кафедри використовують різні форми навчальної роботи, такі, як: фронтальна, групова (ланкова, бригадна, кооперативно-групова, диференційно-групова) та індивідуальна.

Самостійна аудиторна робота передбачає виконання певних практичних завдань, підготовку усних доповідей із мультимедійним супроводом, розв'язок ситуаційних професійно-спрямованих тестових завдань, аналітичних повідомлень за новітніми досягненнями в сучасній гістології та ембріології. Формування творчого потенціалу майбутніх біологів відбувається і в процесі активної їх участі в позааудиторній роботі кафедри [2].

Протягом вивчення навчальної дисципліни кожний здобувач освіти має можливість підготувати науково-пізнавальну доповідь і презентувати її на занятті. Відповідне заняття, при цьому набуває форму інтерактивного, проблемного із застосуванням елементів дискусії, з вирішенням проблемних наукових питань біологічного спрямування. Студенти мають змогу в повній мірі проявити самостійність, ініціативу, креативність і творчість у навчально-дослідницькій діяльності.

Таким чином, вивчення гістології з основами ембріології займає чільне місце у підготовці висококваліфікованих фахівців для роботи з біологічними об'єктами у різних галузях біології. Теоретичні і практичні знання сучасної гістології надають унікальну можливість моделювати і вивчати на різних рівнях організації загальні біологічні процеси,

пов'язані, зокрема, з диференціацією, проліферацією та смертю клітин, зі структурною організацією та функціонуванням тканин людини.

Список використаних джерел

1. Звягольська І.М., Дерев'янку Т.В., Полянська В.П. Викладач вишу як суб'єкт місії університету: окремі аспекти / І.М. Звягольська, Т.В. Дерев'янку, В.П. Полянська // Актуальні проблеми сучасної медицини. – 2023. – Вип. 2 (82), том 23. Частина 2. – С. 78-84.
2. Полянська В.П., Звягольська І.М., Дерев'янку Т.В. та ін. Неформальні технології активізації творчої діяльності здобувачів вищої освіти / В.П. Полянська, І.М. Звягольська, Т.В. Дерев'янку, В.І. Федорченко // Психолого-педагогічні координати розвитку особистості : зб. наук. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (2-3 червня 2022 р. Полтава). –Полтава, 2022. –С.172-176.

УДК 611.36+591.436

МОРФОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКА СТІНКИ ЖОВЧНОГО МІХУРА ССАВЦІВ

Д.С. Дубінін, В.І. Шепітько, С.І. Дубінін, Є.В. Стецук, Н.В. Борута

Полтавський державний медичний університет

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

З джерел наукової літератури відомо, що мало вивченим є питання про вплив особливостей харчування, яке може призводити до запальних процесів у жовчному міхурі та магістральних жовчовивідних протоках. Такі дослідження зможуть допомогти у профілактиці виникнення жовчнокам'яної хвороби та більш ефективного лікування запальних процесів в органах гепатобіліарної системи.

Мета дослідження. Вивчити особливості будови стінки жовчного міхура травоядних ссавців.

Матеріал та методи дослідження. Дослідження проводились на жовчних міхурах, взятих у травоядних ссавців (вівця) з використанням загально гістологічних методів дослідження.

Результати досліджень. Стінка жовчного міхура має три оболонки: слизова, м'язова та сполучнотканинна. Слизова (внутрішня) оболонка має випинання невеликої висоти, які спрямовані в порожнину жовчного міхура. Як правило, вони представлені вузькими підвищеннями, практично постійно контактують одне з одним та формують багаточисельні проміжки (тунелі) різного діаметра та різної довжини. Вони вистелені покривним епітелієм. По цим каналам циркулює жовч і омиває вільну поверхню слизової оболонки. Ці потайні тунелі частіше розташовані в 2-3 яруси. Для структури випинань слизової оболонки цієї частини жовчного міхура є характерна відсутність сформованих судинних елементів. Добре виражена їх сітчаста структура, яка спостерігається на поздовжніх зрізах.